

وضعیت نخست‌شهری در ارتباط با نقش و جایگاه

ارزیابی

شهرهای کوچک و میانی در استان یزد

محمد رستگاری^{۱*}، محمدحسین سرائی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی منطقه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، یزد بلوار پاکباز کوچه زیتون پلاک ۷۹،
mrastegari1984@gmail.com

۲- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه یزد، دانشگاه یزد، msaraei@yazduni.ac.ir

چکیده:

رویکرد به شهرنشینی به دلیل توجه روزافزون به آن، به معضلی برای اغلب کشورها تبدیل شده است و لزوم چاره‌اندیشی برای مقابله با این پدیده به ضرورتی مبرم مبدل شده است. با بررسی روند تاریخی گذشته مشاهده می‌شود بعد از انقلاب صنعتی به دلیل هجوم شتابان جمعیت به سمت شهرها به جهت اشتغال در بخش صنعت، مشکلات عدیده‌ای در زمینه مسکن، محیط زیست، بهداشت، ترافیک شهری و غیره برای شهرها به وجود آمد. کشور ایران نیز به تدریج و متأثر از این رخداد جهانی دچار مشکلات اجتماعی- فرهنگی در اداره شهرها شد. این مشکلات به تدریج روندی رو به رشد داشته است به گونه‌ای که امروزه در غالب موارد، شاهد وضعیت بحرانی در شبکه شهری مناطق هستیم. به دنبال این مسائل است که شاهد بروز پدیده نخست‌شهری در بسیاری از نقاط هستیم. این پژوهش سعی بر این دارد که علاوه بر اینکه به بررسی نقش و جایگاه شهرهای کوچک و میانی در نحوه توزیع فضایی جمعیت و رابطه آن با وضعیت نخست‌شهری را مورد ارزیابی قرار دهد. روش پژوهش، توصیفی- تحلیلی است و اطلاعات گردآوری شده با استفاده از فیش تحقیق در مرحله کتابخانه‌ای و همچنین آمار سرشماری‌های عمومی و نفوس و مسکن مرکز آمار ایران حاصل گردیده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده روابط و مدل‌های کارا در ارزیابی وضعیت نخست‌شهری و همچنین وضعیت شهرهای کوچک و میانی صورت گرفته است. نتیجه حکایت از آن دارد که پدیده نخست‌شهری به صورت نامناسبی در شبکه شهری استان یزد وجود دارد به گونه‌ای که متناسب با در رکود قرارگرفتن شهرهای متوسط و به خصوص کوچک در نظام شبکه شهری استان یزد، شاهد بروز وضعیت نخست‌شهری به صورت غیرطبیعی و خارج از عرف می‌باشیم.

واژه‌های کلیدی: توازن جمعیتی، تعادل فضایی، شبکه شهری، یزد